

Elevplanen – mulighed eller unødvendigt bureaukrati?

Af Erik Ryberg

Hårdt prøvede danske lærere er ofte – og med rette – skeptiske overfor de mange nye tiltag, der besluttet på deres vegne - som regel af mennesker, der ikke selv har deres daglige gang i klasseværelset. Elevplanen er et af de nyeste skud på stammen. Mange spørger om dette er endnu et nyt udefra kommende tiltag, der stjæler tid og ressourcer fra folkeskolens kærneydelse? – Eller en konkret mulighed for kvalitetsforbedring og forenkling af arbejdsgange?

I det følgende beskrives et konkret eksempel på nogle muligheder, elevplanen kan give - skrevet af en almindelig lærer, der selv har arbejdet med elevplaner de seneste seks år.

Elevplanens muligheder

Uanset hvilken pædagogisk profil og teori, din skole er baseret på, kan elevplanen blive det samlende medie til beskrivelse af barnet, dets udviklingsmuligheder samt aftalte handlinger til understøttelse af disse. Elevplanen bliver en beskrivelse af barnets konkrete status og udviklingsmuligheder med input fra alle betydende voksne i barnets liv samt et omdrejningspunkt for den interne og eksterne evaluering og samarbejdet omkring barnet. Med bidrag fra flere sikres det, at billedet, der tegnes af barnet er nuanceret og facetteret og ikke blot en enkelt persons subjektive vurdering. Den kan støtte teamets beslutninger vedrørende undervisningsdifferentiering, holddannelse og undervisningens organisering m.v. Elevplanen letter de mange overgange i barnets liv fra børnehave til udskoling. Den kan være en værdifuld støtte i vejledningen vedrørende barnets uddannelses- og erhvervsvalg.

Elevplanen som udviklingsmetode

Det enkelte barn føler sig set og hørt og kan i løbet af mellemtrinet overtage dele af elevplanarbejdet og måske helt overtage arbejdet i slutningen af skoleforløbet – til gavn for både motivationen og ansvarligheden. Forældrene får øje på, hvordan de kan støtte deres barns udvikling bedst. Skolen får et samlet billede af eleven og bedre mulighed for at iværksætte undervisningsaktiviteter, der virker.

Elevplanen udgives enten i papir og/eller elektronisk form til eleven og forældrene og er derudover tilgængelig for udvalgte interne personer til det pædagogiske arbejde.

Elevplan = Udviklingsplan

Den følgende beretning understøtter efter min mening synspunktet: At fordelene ved elevplanen er mange. Der er desuden eksempler på, hvad en elevplan kan indeholde. I sommeren 2000 blev første etape af Buskelundskolen i Silkeborg indviet. Denne artikels forfatter blev tilknyttet skolen allerede fra 1999 og har således fra første færd været direkte involveret i udviklingen af skolen som lærer, bestyrelsesmedlem og medlem af pædagogisk udvalg.

Skolen blev tegnet, bygget og udviklet på grundlag af et visionspapir fra Silkeborg kommune med overskriften "Fremtidens skole for nutidens børn". I visionspapiret betones at tage *udgangspunkt i det enkelte barn*, at udvikle *hele mennesker* samt *helhed i barnets dag*.

Det blev hurtigt klart, at en realisering af disse visioner kræver både nye organiseringsformer og nye værktøjer. Elevplanen er helt central i udviklingen af disse nye værktøjer. Hos os kaldes den Udviklingsplanen.

Jeg vil herefter kort nævne, hvilken sammenhæng elevplanen indgår i samt det indhold, der, der pt. er gældende på denne ene skole.

Pædagogisk platform

Dannelsesmålet på Buskelundskolen er *Kvalificeret Selvbestemmelse*. Der blev - i samarbejde med forskere fra DPU og Århus Universitet - udarbejdet en *pædagogisk platform* med en definition af begrebet "Kvalificeret Selvbestemmelse". Platformen indeholder synet på udvikling og dannelse samt anviser nye organiseringsformer til understøttelse af dannelsesmålet.

At udvikle kvalificeret selvbestemmelse kræver et indgående kendskab til den enkelte elev, et kendskab, der kan tilgodese både barnets rettetheder (motivation) og samfundets krav. Endvidere kræver udvikling af kvalificeret selvbestemmelse et varieret undervisnings-tilbud.

Af redskaber og metoder, vi udviklede og videreudviklede, kan nævnes:

Min egen bog, der er barnets selvfortælling, *Den primære voksne*, der er tovholder i barnets udvikling og dagligdag samt redaktør af udviklingsplanen, *Samtalen*, der er individuel og afholdes med eleven mindst to gange årligt, *Hjemme/ude struktur*, der søger at imødekomme både barnets trygheds- og nærhedsbehov sammen med klassen (hjemme) og udforsknings- og udfordringsbehov sammen med andre børn og voksne (ude), *Udvidet skole/hjemsamarbejde* (understregning af de 3 søjler i barnets udvikling: Forældre, Elev, Skole) og endelig altså Udviklingsplanen (=elevplanen).

Udviklingsplanen skal kunne rumme den pædagogiske platforms dannelsesideal, Undervisningsministeriets Fælles mål samt individuelle mål og planer. Som udgangspunkt udarbejdes der to gange årligt en til to individuelle mål som eleven skal arbejde ekstra meget med det næste halve års tid, der aftales tiltag for opnåelse af målene samt en klar ansvarsfordeling mellem eleven, skolen og forældrene. Det er hensigten, at disse individuelle mål også vil virke befordrende for opnåelse af andre mål.

I tænkningen skelnes mellem *selvets rettetheder* og *kvalificeret selvbestemmelse*. *Selvets rettetheder* forstås som særligt menneskelige drivkræfter, erkendelsesmåder, følelsesformer og forbundethedsformer – altså den menneskelige faktor. *Kvalificeret selvbestemmelse* forstås som dannelsens mål iht. samfundets betingelser for menneskelig tilværelsesrealisering og samfundets fordring til menneskelig tilværelsespræstation – altså system-/samfunds-betingelser. Dette kræver, at barnets betydende voksne skal kunne både føre (organisere) og følge (konstituere) barnet i dets udvikling mod at blive kvalificeret selvbestemmende. Tænkningen understøtter således livets udviklingsstadier og livslang læring.

Den pædagogiske platform indeholder også fire grundlæggende kvalificeringskompetencer: Viden, Sociale, Selvvurderings-/og oplevelses- samt Værenskompetencer. De fire grundkompetencer sikrer udviklingen af det hele menneske og det kompetent handlende, personligt ansvarlige medmenneske.

Med udgangspunkt i de fire kvalificeringskompetencer ses bl.a. i elevsamtalen og i den løbende evaluering på:

- Hvad er personens potentialer?
- Hvad er personens styrker?
- Hvor skal personen styrkes?
- Nærmeste udviklingszone?
- Individuelle – Sociale – Fælles mål
- Handlinger – Ansvar – Tiltag
- Evaluering

Disse oplysninger dokumenteres i elevplanen og er tilsammen nødvendige til støtte for arbejdet med barnets udvikling og en gevinst for enhver lærer og ethvert lærerteam, der søger øget kvalitet i sit arbejde.

Udgangspunkt i den enkelte skole

Skoler er ikke ens og elevplanen skal altså efter min mening kunne rumme både skolens pædagogik, samfundets krav og en enkelte elevs potentialer. Den skal kunne danne grundlag for undervisningsdifferentiering, holddannelse og undervisningens øvrige organisering. På den måde kan den medvirke til at højne det faglige niveau og motivationen. Der foregår allerede meget omkring den enkelte elev på skolerne. Ved at ændre på nuværende metoder og arbejdsgange, kan der måske laves ændringer, så arbejdet med elevplanen ikke blot bliver en ny ekstra opgave, men et nyttigt redskab til forbedringer og forenklinger – altså en mulighed frem for unødvendigt bureaukrati. Det bliver en vigtig opgave at finde tiden til arbejdet fx ved at omlægge eller afvikle eksisterende rutiner og arbejdsgange. Dette arbejde kan sætte processer i gang, der styrker skolens værdier, pædagogik og metoder.

Den her beskrevne model er altså blot én af mange mulige. Der findes ingen universalløsninger og allerede i år skal alle elever have mindst en elevplan. Det er afgørende at få skabt motivation, engagement og ejerskab til arbejdet med elevplanerne, som alle jo skal bidrage til. Der er heldigvis gode erfaringer at trække på.

Erik Ryberg: Indtil sommeren 2006 lærer på Buskelundskolen i Silkeborg. Nu selvstændig konsulent i Knudsen Syd www.knudsensyd.dk. Arbejder med ledertræning, uddannelse og udvikling.